Rada
Európskej únie

V Bruseli 1. apríla 2022
(OR. en)

7849/22

JAI 437
FREMP 70
DROIPEN 44
COPEN 117
CADREFIN 46
INF 41
JUSTCIV 41

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od:	Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie
Dátum doručenia:	22. marca 2022
Komu:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generálny tajomník Rady Európskej únie
Č. dok. Kom.:	COM(2022) 118 final
Predmet:	SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV Posúdenie vykonávania a dosiahnutých výsledkov programu Práva, rovnosť a občianstvo na roky 2014 – 2020

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2022) 118 final.

Príloha: COM(2022) 118 final

EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 22. 3. 2022
COM(2022) 118 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

Posúdenie vykonávania a dosiahnutých výsledkov programu Práva, rovnosť a občianstvo na roky 2014 – 2020

{SWD(2022) 58 final} - {SWD(2022) 59 final}

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

Posúdenie vykonávania a dosiahnutých výsledkov programu Práva, rovnosť a občianstvo na roky 2014 – 2020

Program Práva, rovnosť a občianstvo bol zameraný na ďalší rozvoj Európy práv a rovnosti v súlade so stratégiou Európa 2020. Podporoval základné hodnoty, na ktorých je založená Európska únia, a prispieval k ďalšiemu rozvoju priestoru, v ktorom sa podporujú, chránia a účinne uplatňujú rovnosť a práva jednotlivcov zakotvené v Zmluve o Európskej únii, v Charte základných práv Európskej únie a v medzinárodných dohovoroch o ľudských právach.

V tejto správe sú uvedené výsledky, ktoré sa dosiahli v rámci programu, v súlade s povinnosťou stanovenou v článku 13 ods. 2 písm. c) právneho základu programu[1] (ďalej len „nariadenie"). V nariadení sa od Európskej komisie požaduje, aby predložila Európskemu parlamentu a Rade správu o hodnotení programu *ex post* do 31. decembra 2021. Správa musí obsahovať posúdenie dlhodobého vplyvu a udržateľnosti účinkov programu s cieľom poskytnúť informácie pre rozhodovanie o ľubovoľnom následnom programe. V roku 2021 však značný počet projektov (viac ako 40 %) naďalej pokračuje, vzhľadom na ich viacročné trvanie. Túto situáciu zhoršila pandémia ochorenia COVID-19, ktorá spôsobila predĺženie trvania viacerých projektov. Preto komplexné hodnotenie dlhodobých výsledkov a účinkov bude možné až neskôr.

Z týchto dôvodov sa hodnotenie *ex post* vykoná v dvoch častiach. Táto správa predstavuje prvú časť hodnotenia. Založená je na momentálne dostupných údajoch, poskytuje prehľad, ako sa rozdeľujú finančné prostriedky, a hodnotenie doteraz dosiahnutých výsledkov programu. Keďže už bol prijatý nový program Občania, rovnosť, práva a hodnoty na roky 2021 – 2027, ktorý sa zakladá okrem iného na výsledkoch priebežného hodnotenia programu Práva, rovnosť a občianstvo na roky 2014 – 2020, táto prvá časť hodnotenia *ex post* predchádzajúceho programu bude zameraná na možné oblasti zlepšenia, pokiaľ ide o vykonávanie nového programu Občania, rovnosť, práva a hodnoty.

Druhá časť hodnotenia sa bude vypracúvať neskôr, keď budú k dispozícii všetky konečné údaje, a bude prebiehať v spojení s priebežným hodnotením nasledujúceho programu Občania, rovnosť, práva a hodnoty. V tejto druhej časti sa bude posudzovať dlhodobý vplyv a udržateľnosť účinkov programu. Obsahovať bude prípadné odporúčania pre nový viacročný finančný rámec po roku 2027.

Hoci sa v tejto správe analyzujú všetky ročné pracovné programy od roku 2014 do roku 2020, nie všetky činnosti už prebiehali v čase tohto hodnotenia. Preto bol na účely vymedzenia rozsahu pôsobnosti tejto správy stanovený koncový dátum 31. december 2020. Druhá časť hodnotenia *ex post* doplní prehľad analýzou zostávajúcich činností.

Táto správa je založená na zisteniach z hodnotenia[2], ktoré pripravila Európska komisia s podporou dodávateľa.

---

[1] Nariadenie (EÚ) č. 1381/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa ustanovuje program Práva, rovnosť a občianstvo na obdobie rokov 2014 – 2020 (Ú. v. EÚ L 354, 28.12.2013).

[2] Pracovný dokument útvarov Komisie pripojený k správe o hodnotení vykonávania programu Práva, rovnosť a občianstvo na roky 2014 – 2020.

1. ÚVOD A SÚVISLOSTI

Program Práva, rovnosť a občianstvo na roky 2014 – 2020 nahradil programy platné v programovom období 2007 – 2013, konkrétne program Daphne III, program Základné práva a občianstvo a dve oblasti politiky v rámci programu Progress[3], a to „antidiskriminácia“ a „rodová rovnosť“.

Program Práva, rovnosť a občianstvo bol vypracovaný na základe nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1381/2013.

Všeobecné ciele stanovené v nariadení:

- prispievať k ďalšiemu rozvoju priestoru, v ktorom sa podporuje, ochraňuje a účinne uplatňuje rovnosť a práva jednotlivcov zakotvené v ZEÚ, ZFEÚ, Charte a medzinárodných dohovoroch o ľudských právach, ku ktorým Únia pristúpila.

Špecifické ciele v nariadení:

- podporovať účinné uplatňovanie zásady nediskriminácie z dôvodu pohlavia, rasy alebo etnického pôvodu, náboženstva alebo viery, zdravotného postihnutia, veku alebo sexuálnej orientácie a dodržiavať zásadu nediskriminácie z dôvodov stanovených v článku 21 Charty,
- predchádzať rasizmu, xenofóbii, homofóbii a iným formám neznášanlivosti a bojovať proti nim,
- podporovať a ochraňovať práva osôb so zdravotným postihnutím,
- podporovať rovnosť medzi ženami a mužmi a napredovať v uplatňovaní hľadiska rodovej rovnosti,
- predchádzať všetkým formám násilia voči deťom, mladým ľuďom a iným ohrozeným skupinám a bojovať proti nim,
- podporovať a ochraňovať práva dieťaťa,
- prispievať k zabezpečeniu najvyššej úrovne ochrany súkromia a osobných údajov,
- podporovať a zlepšiť uplatňovanie práv vyplývajúcich z občianstva Únie,
- umožniť spotrebiteľom alebo podnikateľom na vnútornom trhu, aby mohli uplatňovať svoje práva vyplývajúce z práva Únie, pokiaľ ide o projekty financované v rámci programu na ochranu spotrebiteľa.

Európska komisia tento program vykonáva prostredníctvom priameho riadenia.

Pokiaľ ide o **územné pokrytie**, všetky členské štáty EÚ boli oprávnené zúčastniť sa na programe a pre vybrané ciele boli na to oprávnené aj Lichtenštajnsko, Island a Srbsko.

---

[3] Európska komisia (2015), *Ex post evaluation of five programmes implemented under the 2007-2013 financial perspective – final report* (*Ex post* hodnotenie piatich programov vykonaných v rámci finančného výhľadu na obdobie rokov 2007 – 2013, záverečná správa). Konkrétne hodnotenie programu: Program Daphne, http://ec.europa.eu/justice/grants1/files/expost_evaluations_2007_2013/daphne_programme_evaluation__final_report.pdf. Konkrétne hodnotenie programu: Základné práva a občianstvo, http://ec.europa.eu/justice/grants1/files/expost_evaluations_2007_2013/frc_programme_evaluation_final_report.pdf. Konkrétne hodnotenie programu: Program Progress (*Ex post* hodnotenie programu v oblasti zamestnanosti a sociálnej solidarity Progress 2007 – 2013 a odporúčania pre nástupnícke programy programu Progress 2014 – 2020) http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=12610&langId=en.

2. KĽÚČOVÉ PRVKY A VYKONÁVANIE PROGRAMU

V súlade s článkom 5 nariadenia **sa v rámci programu podporovala široká škála činností** vrátane analytických činností, vzájomného využívania poznatkov, spolupráce, zvyšovania povedomia a šírenia informácií, vzdelávacích činností, rozvoja nástrojov, ako sú súbory informácií/materiály/učebné plány pre odbornú prípravu a činností na plnenie špecifických cieľov. Program podporuje aj **organizácie** pôsobiace v oblasti sociálnych a základných práv v Európe vrátane týchto: európske siete, verejné alebo súkromné organizácie, spravidla neziskové, vnútroštátne, regionálne a miestne orgány v členských štátoch EÚ, organizácie občianskej spoločnosti, a medzinárodné organizácie

Cieľovou skupinou (skupiny, ktoré by mali z programu prínos buď priamo, účasťou na jeho činnostiach, alebo nepriamo, z jeho vykonávania) je aj široká verejnosť v zúčastnených krajinách, keďže ciele programu a iniciatívy sú zamerané na podporu, ochranu a účinné uplatňovanie rovnosti a práv osôb, najmä tých, ktoré sú vystavené diskriminácii, neznášanlivosti alebo násiliu vrátane migrantov a menšín.

Ako je stanovené v nariadení, v rámci programu sa ako hlavné mechanizmy financovania používajú granty na akciu, granty na prevádzku a verejné obstarávanie.

2.1. Špecifické ciele programu

Špecifický cieľ 1: Podporovať nediskrimináciu

V rámci programu sa podporovali projekty zamerané na predchádzanie diskriminácii a boj proti diskriminácii z dôvodu pohlavia, rasy alebo etnického pôvodu, náboženstva alebo viery, zdravotného postihnutia, veku alebo sexuálnej orientácie. Hlavnou oblasťou v rámci tohto cieľa je predovšetkým podpora integrácie Rómov. V tejto súvislosti program Práva, rovnosť a občianstvo podporoval národné platformy pre Rómov a úzko spolupracoval s členskými štátmi EÚ a ich národnými kontaktnými miestami a s organizáciami občianskej spoločnosti pôsobiacimi v oblasti nediskriminácie a integrácie Rómov. V rámci programu sa financovali aj činnosti európskej siete vnútroštátnych orgánov pre otázky rovnosti. Hlavnou úlohou tejto siete je posilnenie spolupráce a výmena informácií medzi vnútroštátnymi orgánmi pre rovnosť poverenými členskými štátmi o témach súvisiacich s nediskrimináciou.

Špecifický cieľ 2: Predchádzať rasizmu, xenofóbii, homofóbii a iným formám neznášanlivosti a bojovať proti nim

Projekty financované v tejto oblasti prispievali k lepšiemu vykonávaniu existujúcich právnych predpisov EÚ v členských štátoch a k boju proti trestným činom z nenávisti a nenávistným prejavom. Financované činnosti podporovali najmä ochranu menšín proti rastúcemu populizmu, extrémizmu a neznášanlivosti.

Špecifický cieľ 3: Podporovať práva osôb so zdravotným postihnutím

Zámerom tohto špecifického cieľa bolo zvýšiť informovanosť a zlepšiť uplatňovanie práv osôb so zdravotným postihnutím, a to obmedzovaním bariér prekážajúcich ich plnej účasti v spoločnosti a využívaniu ich práv v plnom rozsahu. Realizovalo sa to väčšinou prostredníctvom grantov na prevádzku podporujúcich činnosti sietí na európskej úrovni obhajujúcich práva osôb so zdravotným postihnutím a prostredníctvom činností verejného obstarávania zameraných na zber údajov, odbornú prípravu a činnosti na zvyšovanie informovanosti. V rámci ročného pracovného programu na rok 2014 bolo podporené zavedenie preukazu EÚ pre osoby so zdravotným postihnutím s cieľom uľahčiť týmto osobám cezhraničné cestovanie.

Špecifický cieľ 4: Podporovať rovnosť medzi ženami a mužmi

V rámci programu sa financovali projekty na podporu zúčastnených krajín a príslušných zainteresovaných strán pri zlepšovaní rodovej rovnováhy vo všetkých oblastiach života, najmä pri rozhodovaní o hospodárskych otázkach a podpore rovnakej ekonomickej nezávislosti žien a mužov. Financovanie v rámci tohto cieľa bolo zamerané aj na zmenšovanie rodových rozdielov v odmeňovaní, mzdách a dôchodkoch.

Špecifický cieľ 5: Predchádzať všetkým formám násilia voči deťom, mladým ľuďom a ženám, ako aj iným ohrozeným skupinám

V rámci programu sa financovali najmä projekty, ktoré pomáhajú chrániť a podporovať obete násilia, akými sú ženy a deti, ako aj činnosti zamerané na zvýšenie informovanosti a predchádzanie násiliu, v spolupráci s organizáciami občianskej spoločnosti pracujúcimi v teréne. Podporovalo sa aj zaobchádzanie s páchateľmi násilia. Posilňovanie systémov ochrany detí patrí k prioritám Komisie a program podporuje práva migrujúcich detí prostredníctvom financovania medzinárodných organizácií, ktoré pracujú priamo s týmito deťmi alebo v ich prospech.

Špecifický cieľ 6: Podporovať práva dieťaťa

Práva dieťaťa sú podporované prostredníctvom projektov zameraných na súdnictvo zohľadňujúce potreby detí a na ochranu zraniteľných detí (ako sú napríklad deti opúšťajúce systémy pestúnskej starostlivosti a deti, ktoré sa dostali do konfliktu so zákonom) a poskytujúcich podporu na vzdelávacie činnosti pre zamestnancov verejnej správy, organizácie občianskej spoločnosti a právnikov, ktorí s nimi pracujú.

Špecifický cieľ 7: Chrániť súkromie a osobné údaje

Program je hlavným zdrojom EÚ pre financovanie v oblasti ochrany údajov. Činnosti vykonávané v rámci tohto špecifického cieľa boli pevne prepojené s reformou ochrany údajov prijatou v roku 2016. Na základe tohto cieľa sa v rámci programu financovali činnosti na podporu najmä transpozície a vykonávania nových právnych predpisov EÚ o ochrane údajov členskými štátmi, ako aj odbornej prípravy orgánov pre ochranu údajov a úradníkov pre ochranu údajov.

Špecifický cieľ 8: Občianstvo EÚ

V rámci programu sa financovali projekty, väčšinou činnosti v oblasti zvyšovania informovanosti, na podporu začlenenia občanov EÚ do občianskeho a politického života EÚ. Patrili tam projekty pomáhajúce občanom pri zvyšovaní ich informovanosti o svojich právach vyplývajúcich z občianstva EÚ. Informačné kampane o právach vyplývajúcich z občianstva EÚ boli financované v rámci tohto špecifického cieľa a osobitný dôraz sa kládol na volebné práva so zreteľom na európske voľby v roku 2019.

Špecifický cieľ 9: Práva spotrebiteľov alebo podnikateľov

V rámci programu sa financovali aj činnosti na podporu spotrebiteľov alebo podnikateľov na jednotnom trhu, aby mohli uplatňovať svoje práva vyplývajúce z práva EÚ. Finančné prostriedky EÚ v tejto oblasti sa poskytujú s cieľom prispieť k zvýšeniu znalostí a informovanosti o právach spotrebiteľov, najmä na digitálnom trhu.

2.2. Rozpočet

V tabuľke 1 je uvedený prehľad ročného prideľovania zdrojov z rozpočtu vo výške 426,8 milióna EUR za celé programové obdobie. Hodnoty sa zvyšovali každý rok, od 54,2 milióna EUR v roku 2014 po 67,9 milióna EUR v roku 2020.

Tabuľka 1. Výška rozpočtu plánovaná na jednotlivé roky

Rozpočtový rok	Plánovaná suma (EUR)	Ročné zvýšenie (%)
2014	54 158 000	–
2015	56 323 637	4,0 %
2016	58 852 000	4,5 %
2017	62 515 000	6,2 %
2018	62 282 000	-0,4 %
2019	64 771 000	4,0 %
2020	67 913 000	4,9 %
Spolu	**426 814 637**	

Zdroj: ročné pracovné programy na roky 2014 – 2020

Najväčší podiel z rozpočtu programu (25 %) bol pridelený na špecifický cieľ „predchádzať násiliu (Daphne)“. Špecifický cieľ s druhým najväčším prideleným podielom z rozpočtu bol „podporovať nediskrimináciu“ (22 %). Celkové rozdelenie rozpočtu je uvedené v tabuľke 2.

Tabuľka 2. Špecifické ciele a plánované sumy

Špecifický cieľ	Rozpočet (EUR)	Podiel
Predchádzať všetkým formám násilia voči deťom, mladým ľuďom a ženám, ako aj iným ohrozeným skupinám (Daphne)	109 835 157	25,73 %
Podporovať nediskrimináciu	93 294 280	21,86 %
Predchádzať rasizmu, xenofóbii, homofóbii a iným formám neznášanlivosti a bojovať proti nim	56 321 000	13,20 %
Podporovať rovnosť medzi ženami a mužmi a uplatňovanie hľadiska rodovej rovnosti	50 066 000	11,73 %
Podporovať práva osôb so zdravotným postihnutím	44 034 000	10,32 %
Podporovať práva dieťaťa	31 740 200	7,44 %
Podporovať práva vyplývajúce z občianstva EÚ	19 571 000	4,59 %
Zabezpečiť najvyššiu úroveň ochrany údajov	11 783 000	2,76 %
Presadzovať práva spotrebiteľov	10 170 000	2,38 %
Spolu	**426 814 637**	**100 %**

Zdroj: ročné pracovné programy na roky 2014 – 2020

2.3. Vykonávanie

Spolu **81 výziev na predkladanie návrhov** bolo plánovaných v rokoch 2014 – 2020. Najväčší počet týchto výziev sa týkal špecifického cieľa „predchádzať násiliu (Daphne)“ s 18 výzvami. Keďže špecifický cieľ „práva spotrebiteľov“ bol financovaný iba prostredníctvom verejného obstarávania, žiadne výzvy na predkladanie návrhov sa tohto cieľa netýkali. Počas trvania programu bolo celkove udelených **942 grantov na akciu a grantov na prevádzku**.

Najväčší podiel činností financovaných prostredníctvom projektov programu Práva, rovnosť a občianstvo v rokoch 2016 až 2020 možno klasifikovať ako „vzdelávacie činnosti“ (35 %).

Obrázok 1. Druhy činností financovaných v jednotlivých rokoch (2016 – 2020)[4]

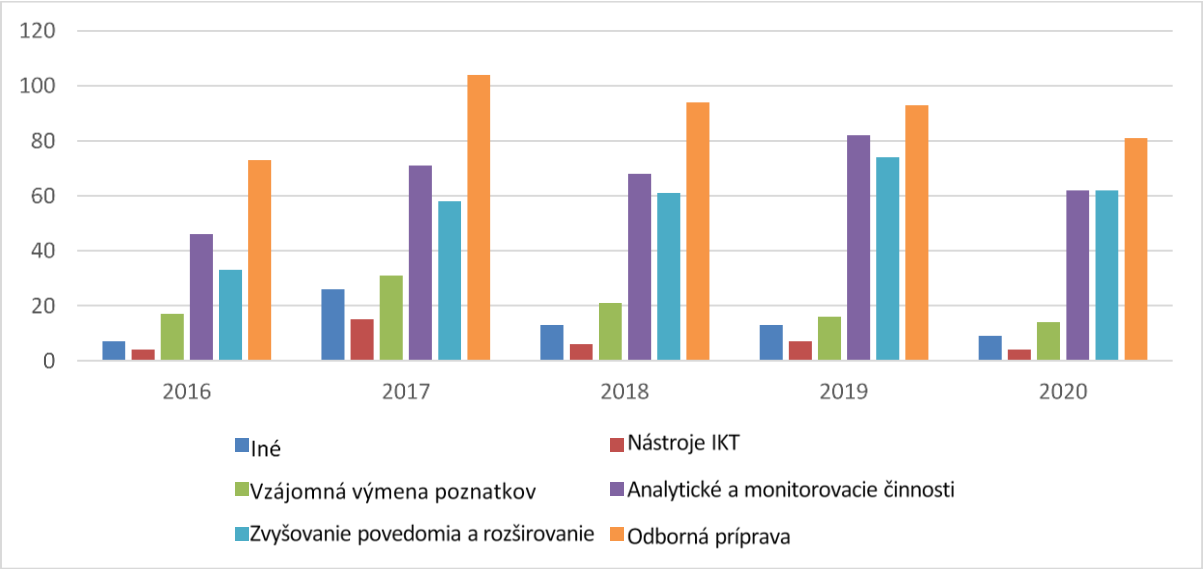

Poznámka: Vertikálna os udáva počet činností. Projekty môžu byť priradené k viacerým druhom činností. Údaje pred zavedením elektronických grantov v roku 2016 boli v odlišnom formáte a nedali sa použiť pre túto analýzu.

Zdroj: Projektová dokumentácia Generálneho riaditeľstva Európskej komisie pre spravodlivosť (granty na akciu a granty na prevádzku).

V období rokov 2016 – 2020 predstavovali väčšinu príjemcov neziskové organizácie (57 %)[5].

Verejné obstarávanie bolo dôležitým mechanizmom financovania pre mnohé špecifické ciele, pričom za celé obdobie bolo zadaných spolu **345 zákaziek**. Špecifickým cieľom, na ktorý sa najviac využívala táto možnosť financovania, bolo „predchádzať rasizmu a iným formám neznášanlivosti“ s celkovým počtom 112 verejných zákaziek za dané obdobie.

Celkovo bolo na verejné zákazky pre služby pridelených približne **81 miliónov EUR**. Najbežnejším druhom verejného obstarávania bolo obstarávanie analytických a monitorovacích činností.

Podľa získaných údajov za roky 2014 a 2015 skupinu, na ktorú bola najviac zameraná podpora, predstavovali mladí ľudia (vrátane detí), potom nasledovali ženy a študenti. V rokoch 2016 – 2020 sa rozmanitosť cieľových skupín zvýšila a podpora bola najviac zameraná na skupinu odborných pracovníkov, po nej nasledovali ženy a deti. Ďalšími výraznými skupinami sú občania EÚ, mladí ľudia a komunity.

2.4. Hlavné dosiahnuté výsledky programu

Zavedenie systému ukazovateľov pre program Práva, rovnosť a občianstvo pomohlo meraniu dosiahnutých výsledkov. V článku 14 nariadenia o programe Práva, rovnosť a občianstvo sú uvedené zoznamy ukazovateľov, ktoré slúžia ako základ pre monitorovanie a hodnotenie.

Údaje získané zo správ o projektoch ukazujú, že v rokoch 2016 až 2020 najmenej **80 miliónov ľudí** zaregistrovalo kampane na šírenie informácií alebo sa zúčastnilo akcií na zvyšovanie informovanosti. Tento údaj zahŕňa rôzne cieľové skupiny, z ktorých najpočetnejšou je široká verejnosť (približne 46 miliónov), po nej nasledujú občania EÚ

[4] Údaje za roky 2014 a 2015 nie sú k dispozícii.
[5] Údaje za roky 2014 a 2015 nie sú k dispozícii.

(približne 19 miliónov), ženy (približne 4 milióny), vedecká komunita, občianska spoločnosť, tvorcovia politík, médiá (približne 3 milióny), jednotlivci patriaci do komunity LGBT (približne 1 milión) a jednotlivci zastupujúci podniky/spoločnosti (približne 1 milión).

Okrem toho približne **85 000 jednotlivcov** sa zúčastnilo na podujatiach výmenného a vzájomného učenia a najmenej **1,5 milióna jednotlivcov** sa zapojilo do vzdelávacích činností.

Z dostupných údajov vyplýva, že zďaleka najviac uvádzaným výsledkom je **zvýšenie znalostí a informovanosti zainteresovaných strán a konečných príjemcov**, čo sa uvádza v súvislosti so **78 % projektov**, o ktorých boli k dispozícii technické správy. Je to v súlade s intervenčnou logikou programu: zámerom je iniciovať zmenu správania v spoločnosti, pre ktorú je zvyšovanie informovanosti veľmi dôležité.

Aj po skončení projektov pokračovalo v činnosti **645 cezhraničných nástrojov a mechanizmov** vrátane formálnych poradných skupín, memoránd/dohôd o spolupráci a sietí.

Počas obdobia vykonávania dostal program Práva, rovnosť a občianstvo veľký počet žiadostí (4 903). Na každý poskytnutý grant prišlo približne päť žiadostí. Celkovo **bola priemerná miera úspešnosti získania grantu v rámci programu Práva, rovnosť a občianstvo 17 %**. Projekty neboli rovnomerne rozdelené medzi jednotlivé členské štáty. Hlavným dôvodom je, že niektoré krajiny podali mimoriadne veľký počet žiadostí. Dôležité je zdôrazniť, že granty na prevádzku, ktoré financujú najmä celoeurópske siete, zaručovali spravodlivé územné pokrytie na úrovni EÚ.

Okrem ukazovateľov uvedených v nariadení boli vypracované viaceré doplňujúce ukazovatele na meranie dosiahnutých výsledkov.

Hoci v čase prípravy správy sú k dispozícii iba čiastočné údaje, výsledky plnenia cieľov za rok 2020 pre väčšinu ukazovateľov týkajúcich sa všeobecného cieľa programu[6] sa zdajú problémové, keďže Európa zažíva dlhú finančnú recesiu, ktorú v roku 2020 ešte zhoršila kríza spôsobená pandémiou COVID-19. Dosiahnutý bol iba cieľ súvisiaci s ukazovateľom *percentuálneho podielu Európanov, ktorí sami seba považujú za „dobre“ alebo „veľmi dobre“ informovaných o právach občanov Únie*, a to už dlhší čas pred rokom 2020.

Viaceré doplňujúce ukazovatele boli použité na hodnotenie vykonávania programu na úrovni jednotlivých špecifických cieľov. Dostupné údaje zatiaľ ukazujú, že ciele pre viaceré ukazovatele boli dosiahnuté alebo prekročené[7].

Pokiaľ ide o východiskovú situáciu opísanú v posúdení vplyvu z roku 2011[8] a v *ex post* hodnotení troch predchádzajúcich programov (Daphne III, Základné práva a občianstvo a Progress) z roku 2015[9], údaje ukazujú, že takmer všetky problémy zistené v tom čase boli programom Práva, rovnosť a občianstvo prekonané s výnimkou pretrvávajúcej geografickej nerovnováhy.

---

6 Prispievať k ďalšiemu rozvoju priestoru, v ktorom sa podporujú, ochraňujú a účinne uplatňujú rovnosť a práva jednotlivcov (zakotvené v Zmluve o Európskej únii, v Zmluve o fungovaní Európskej únie, v Charte základných práv Európskej únie a v medzinárodných dohovoroch o ľudských právach, ku ktorým Únia pristúpila).

7 Ako napríklad „podiel obyvateľov, ktorí sami seba považujú za dobre alebo veľmi dobre informovaných o právach občanov Únie“, „úroveň dôvery spotrebiteľa v cezhraničný nákup“, „percentuálny podiel ľudí, ktorí považujú domáce násilie voči ženám za neprijateľné“.

8 SEC(2011) 1364 final, tamže.

9 Európska komisia (2015), *Ex post evaluation of five programmes implemented under the 2007-2013 financial perspective – final report* (*Ex post* hodnotenie piatich programov vykonaných v rámci finančného výhľadu na obdobie rokov 2007 – 2013, záverečná správa), tamže.

3. VÝSLEDKY HODNOTENIA

3.1. Účinnosť

Podľa získaných kvalitatívnych údajov bolo vykonávanie programu Práva, rovnosť a občianstvo účinné a prispelo k dosiahnutiu jeho celkových cieľov. Jeho úspech bol predovšetkým výsledkom **kvality väčšiny projektov**, ktoré umožnili vykonávať cielené činnosti, ako boli kampane na zvyšovanie informovanosti, odborná príprava a kurzy odbornej prípravy, uverejňovanie materiálov, výskumu a relevantných údajov. Teoretický výskum aj terénna práca ukazujú, že **takmer všetky dokončené projekty dosiahli očakávané výsledky**.

Činnosti v rámci všetkých projektov zaradených do vzorky a ich dosiahnuté výsledky boli priamo relevantné pre špecifické ciele programu. Získané údaje celkovo naznačujú, že program Práva, rovnosť a občianstvo prispel k **zvýšeniu znalostí o nezáväznom práve a záväznom práve (soft law a hard law) EÚ.**

Komplexná súhra vnútorných a vonkajších faktorov podporovala a brzdila realizáciu programu. Vnútorné faktory sa týkajú najmä ťažkostí spojených s postupom uplatňovania, vnútornou kapacitou partnerov projektu a druhom a kvalitou projektového konzorcia. Bežné vonkajšie faktory sa týkajú vplyvu externých šokov, ako sú pandémia ochorenia COVID-19 a problémy so zapojením verejných subjektov a zainteresovaných strán do plánovaných činností.

Analýzou sa zistilo, že medzi faktory úspechu v projektoch programu Práva, rovnosť a občianstvo patrí kvalita partnerstiev, spájanie organizácií s dopĺňajúcimi sa odbornými skúsenosťami, prepájanie manažérskych a koordinačných zručností so skúsenosťami z práce s cieľovými skupinami v teréne. Ďalším prvkom úspechu je spôsobilosť projektov reagovať na ciele výziev a zároveň sledovať dlhodobejšie stratégie vykonávacích organizácií.

3.2. Efektívnosť

Existujúce kvalitatívne údaje preukazujú, že **prínosy vykonávania projektov prevažujú náklady** a v tomto zmysle bola efektívnosť dosiahnutá. Náklady spojené s administratívnym zaťažením však príjemcovia stále považujú za problém, najmä v súvislosti s postupmi podávania žiadostí a podávania správ. Aj keď väčšina príjemcov označila administratívne zaťaženie za významnú položku nákladov, zároveň uznali, že zaťažujúce administratívne požiadavky sú oprávnené, ak je v stávke transparentnosť a spravodlivosť pri využívaní financovania z verejných prostriedkov.

V prípade programu Práva, rovnosť a občianstvo **sa administratívne náklady vnímajú ako v priemere vyššie** v porovnaní s alternatívami mimo EÚ alebo s vnútroštátnymi programami. Vnútroštátne a medzinárodné nástroje financovania sa považujú za menej náročné, pokiaľ ide o požiadavky na podávanie žiadostí a podávanie správ.

Pokiaľ ide o **prínosy**, program Práva, rovnosť a občianstvo ponúka možnosť pracovať na nadnárodnej úrovni, zdieľať najlepšie postupy a budovať vzťahy s partnermi konzorcia a posilňovať vnútornú kapacitu a odborné znalosti. Vznikajú aj nehmotné zisky, ako je lepšia reputácia a **zvýšená dôveryhodnosť ich organizácie** ako výsledok účasti na projektoch financovaných EÚ.

V rámci hodnotenia sa zistilo **nižšie využitie rozpočtových prostriedkov v 82 % projektov** zaradených do vzorky. Aj keď nižšie využitie rozpočtových prostriedkov je rozšírené v analyzovanej vzorke, vo väčšine z oslovených projektov uvádzali nižšie využitie o približne 10 – 12 %, čo pripisovali najmä vypuknutiu pandémie ochorenia COVID-19 a následnému zastaveniu stretnutí a činností vyžadujúcich si fyzickú prítomnosť, čo viedlo k úsporám cestovných nákladov a nákladov na pobyt v súvislosti s fyzickými stretnutiami, seminármi a ďalšími podujatiami.

V porovnaní s predchádzajúcimi programami došlo k zlepšeniu rýchleho prijímania/uverejňovania výziev v rámci programu Práva, rovnosť a občianstvo a k zlepšeniu predvídateľnosti týchto výziev. Informácie získané v rámci pohovorov s opakovane zapojenými príjemcami ukazujú, že **spájanie predchádzajúcich programov výrazne zjednodušilo riadiace a vykonávacie postupy**.

3.3. Relevantnosť

Potreby určené v čase prijímania programu Práva, rovnosť a občianstvo sú **stále relevantné** na zabezpečenie toho, že rovnosť a práva zakotvené v Charte základných práv Európskej únie a v ďalších právne záväzných nástrojoch sú naďalej podporované v celej EÚ. Program sa okrem toho naďalej prispôsoboval vzniku nových potrieb a hrozieb, ako napríklad nárastu nenávistných prejavov.

Analýza zároveň potvrdila, že činnosti vykonávané v rámci programu Práva, rovnosť a občianstvo sú relevantné pre potreby jeho zainteresovaných strán, ako napríklad zlepšovanie vedomostnej základne, zdieľanie najlepších postupov prostredníctvom vzájomného učenia, budovanie kapacity a štrukturálna pomoc pre konkrétne organizačné štruktúry. Program bol okrem toho relevantný svojím zameraním na určených konečných príjemcov, hlavne verejnosť EÚ. Potvrdené to bolo viacerými líniami údajov z hodnotenia, ako sú hĺbková analýza textu, odoberanie vzoriek z projektov a konzultácie so zainteresovanými stranami.

Pokiaľ ide o schopnosť programu vybrať najvhodnejších príjemcov, určené boli dva druhy príjemcov ako osobitne vhodné, ale ich zapojenie bolo menej pravdepodobné: i) subjekty verejného sektora, u ktorých zjavné prekážky účasti predstavujú nedostatočná administratívna kapacita a špecializované ľudské zdroje; ii) malé základné organizácie, pre ktoré je postup uplatňovania veľmi zložitý a požiadavka na zabezpečenie spolufinancovania je náročná.

3.4. Súdržnosť

V programe Práva, rovnosť a občianstvo sa výzvy na predkladanie návrhov riadia osobitnými strategickými vývojovými trendmi a prioritami EÚ. V tomto smere program Práva, rovnosť a občianstvo pôsobil ako prepojenie priorít EÚ, v súlade a súdržne s ďalšími iniciatívami EÚ, ako je Program EÚ v oblasti spravodlivosti na rok 2020, strategický záväzok Európskej komisie pre rodovú rovnosť na roky 2016 – 2020, európska stratégia pre oblasť zdravotného postihnutia na roky 2010 – 2020, zoznam opatrení Komisie pre napredovanie v oblasti rovnosti LGBTI a rámec EÚ pre vnútroštátne stratégie integrácie Rómov do roku 2020. Analýza takisto ukazuje určitú úroveň súdržnosti s vnútroštátnymi politikami a vývojom na úrovni projektov.

3.5. Pridaná hodnota EÚ

Pridaná hodnota EÚ programu Práva, rovnosť a občianstvo bola posudzovaná podľa týchto štyroch kritérií:

1. podpora vykonávania práva EÚ a zvyšovanie informovanosti o právach, ktoré z neho vyplývajú;
2. zvyšovanie vzájomnej dôvery medzi členskými štátmi a cezhraničnej spolupráce;
3. vývoj a šírenie najlepších postupov;
4. vytváranie noriem, praktických nástrojov a riešení zameraných na celoeurópske problémy.

Program bol úspešný vo všetkých týchto aspektoch vďaka svojmu nadnárodnému charakteru. V rámci analýzy boli zistené ďalšie prvky pridanej hodnoty EÚ programu Práva, rovnosť a občianstvo.

- Ten predstavuje významný zdroj financovania umožňujúci príjemcom vykonávať ďalšie projekty zamerané na problémy, ktorých riešenie bolo súčasťou programu.

- Získanie finančných prostriedkov EÚ a vykonávanie činností pod hlavičkou programu Práva, rovnosť a občianstvo malo pozitívny účinok na projekty vo forme zlepšenej reputácie a zvýšenej viditeľnosti, čo by žiadny vnútroštátny vstup nemohol poskytnúť.
- Program Práva, rovnosť a občianstvo bol dôležitým impulzom pre inováciu, keďže na testovanie inovatívnych a nadnárodných opatrení je k dispozícii málo vnútroštátnych finančných prostriedkov.
- Program vyvolal efekt rozsahu[10] rozšírením opatrení zavádzaných príjemcami tak, ako by sa to ťažko mohlo udržať intervenciami na vnútroštátnej úrovni.

Príjemcovia uvádzajú, že cezhraničná spolupráca, nadnárodné partnerstvá a siete a vzájomné učenie medzi partnermi sú kľúčovými výsledkami ich účasti na programe. Nadnárodný rozmer je osobitne zrejmý pre príjemcov grantov na prevádzku vzhľadom na ich európsku pôsobnosť. Ich činnosti by sa nemohli podobne rozvíjať pomocou vnútroštátneho financovania alebo financovania mimo EÚ.

3.6. Spravodlivosť

Zdroje a podpora z programu Práva, rovnosť a občianstvo **neboli rovnomerne rozdelené medzi jednotlivé zúčastnené krajiny** a rozdelenie zdrojov bolo zamerané na malý počet krajín, predovšetkým Taliansko, Belgicko, Grécko a Španielsko, z ktorých žiadatelia podávali žiadosti častejšie. Tento obrázok sa však mení, keď sa zoberie do úvahy obyvateľstvo zúčastnených krajín, keďže niektoré menšie krajiny majú veľký počet príjemcov v porovnaní s počtom obyvateľov (napríklad Malta a Cyprus). Pomerne vysoká úroveň účasti však bola aj v Rumunsku a Bulharsku.

Programované financovanie celkovo zasahuje **rôzne cieľové skupiny spravodlivo**, napriek sústredeniu zdrojov programu Práva, rovnosť a občianstvo na tri špecifické ciele. Často boli rovnaké cieľové skupiny zamerané v rámci rôznych špecifických cieľov.

Významné finančné zdroje boli vyhradené na podporu prierezových priorít v oblasti rodovej rovnosti, práv dieťaťa a práv osôb so zdravotným postihnutím. Vo fáze vykonávania boli výzvy na predkladanie návrhov zamerané na rodovú rovnosť, práva osôb so zdravotným postihnutím a práva dieťaťa zväčša organizované podľa príslušných špecifických cieľov. Zatiaľ čo existuje dobrá informovanosť o význame uplatňovania hľadiska rodovej rovnosti, stále je všeobecný nedostatok vedomostí o osvedčených postupoch medzi schválenými projektmi programu Práva, rovnosť a občianstvo v súvislosti s najlepšími prístupmi k riešeniu uplatňovania hľadiska rodovej rovnosti v rámci činností financovaných mimo vyhradených projektov. Príjemcovia majú pri vypracovávaní svojej žiadosti problém s formulovaním prístupu rodovej rovnosti.

3.7. Zjednodušenie

Nedávno zavedený systém predkladania žiadostí (portál financovania a ponúk) zjednodušil proces podávania žiadostí a zlepšil zhromažďovanie a zoskupovanie údajov z monitorovania. Príjemcovia všeobecne pozitívne hodnotia nový nástroj informačných technológií vypracovaný na podávanie žiadostí a na riadenie grantov a považujú ho za účinný a jednoduchý na používanie. Trend rastúcej digitalizácie sa jednoznačne vníma ako pozitívny vývoj, hoci stále môže byť priestor na zjednodušenie postupu, najmä pokiaľ ide o administratívne zaťaženie týkajúce sa dokumentácie požadovanej od žiadateľov.

---

[10] Efekt rozsahu znamená „rozšírenie existujúcich opatrení podporou skupín alebo oblastí politiky, ktoré by inak takú podporu nedostali“.

4. ZÁVERY A ĎALŠIE KROKY

Program Práva, rovnosť a občianstvo na roky 2014 – 2020 bol zavedený, keď účinky hospodárskej a finančnej krízy viedli k všeobecnému zníženiu objemu vnútroštátnych zdrojov a finančných prostriedkov dostupných pre riešenie sociálnych problémov a problémov ľudských práv. V tomto krajnom politickom a hospodárskom kontexte program preukázal svoju **pridanú hodnotu EÚ a svoju zásadnú úlohu v rozvoji európskej oblasti rovnosti a práv**.

Program Práva, rovnosť a občianstvo **je naďalej relevantný** vo vzťahu k meniacim sa potrebám zainteresovaných strán a verejnosti EÚ. Zabezpečil to jeho **flexibilný programovací charakter** vrátane ročného stanovovania priorít v rámci vznikajúcich politických potrieb a problémov a dialógu s organizáciami občianskej spoločnosti.

Celkovo bolo podľa získaných kvalitatívnych údajov vykonávanie programu Práva, rovnosť a občianstvo **účinné a prispelo k dosiahnutiu jeho celkových cieľov**. Bolo to predovšetkým vďaka **kvalite väčšiny projektov** vykonávaných s financovaním z programu Práva, rovnosť a občianstvo, čo umožnilo uplatňovanie konkrétnych opatrení, priamo **relevantných k meniacim sa potrebám v teréne**.

Teoretický výskum aj terénna práca ukazujú, že projekty boli zväčša úspešné pri vykonávaní plánovaných činností a **takmer všetky dokončené projekty dosiahli očakávané výsledky**.

Kvalitatívne údaje získané v rámci štúdie naznačujú, že **prínosy programu Práva, rovnosť a občianstvo prevažujú náklady**.

Pokiaľ ide o východiskovú situáciu opísanú v posúdení vplyvu z roku 2011[11] a v *ex post* hodnotení troch predchádzajúcich programov (Daphne III, Základné práva a občianstvo a Progress) z roku 2015[12], údaje hodnotenia ukazujú, že takmer všetky problémy zistené v tom čase boli programom Práva, rovnosť a občianstvo prekonané s výnimkou pretrvávajúcej geografickej nerovnováhy.

Hodnotenie prinieslo viaceré ponaučenia adresované nástupcovi programu Práva, rovnosť a občianstvo, ktorým je program Občania, rovnosť, práva a hodnoty, predovšetkým potrebu vyvinúť mohutnejší rámec monitorovania, ktorý bude systematicky zbierať informácie na výstupoch a dosiahnuté výsledky, posúdiť ďalšie opatrenia na zlepšenie geografickej rovnováhy, uplatniť prístup viac orientovaný na výsledky, znížiť administratívne zaťaženie žiadateľov a príjemcov a posilniť uplatňovanie hľadiska rodovej rovnosti.

---

[11] SEC(2011) 1364 final, tamže.

[12] Európska komisia (2015), *Ex post evaluation of five programmes implemented under the 2007-2013 financial perspective – final report* (*Ex post* hodnotenie piatich programov vykonaných v rámci finančného výhľadu na obdobie rokov 2007 – 2013, záverečná správa), tamže.